

Τέχνες & γράμματα BIBΛIO

Η ανατομία ενός άδοξου έρωτα

Εκείνος, στα 35 του γερασμένος συναισθηματικά. Εκείνη, πολύ νεότερή του, εκπάγλου καλλονής, αλλά ηθικά άσωτη

ΙΤΑΛΟ ΣΒΕΒΟ

Το γέραςμα
μτφρ.: Σώπη Τριανταφύλλου
εκδ. Πατάκη, 2023, σελ. 288

Του ΔΙΟΝΥΣΗ ΜΑΡΙΝΟΥ

Από τα βήθη του 19ου αιώνα έως σήμερα, το πρώιμο μυθιστόρημα του Ιταλο Σβέβο «Το γέραςμα» μπορεί να μην κατέχει εξεχούσα θέση στην εργογραφία του, όπως η «Συνείδηση του Ζήνων», εντούτοις παραμένει ένας άγνωστος μυθιστορηματικός «αστερισμός».

Το έγραψε στο μακρινό 1898, ωστόσο οι κριτικοί εκείνης της εποχής δεν του επιδαψίλευσαν θετικά σχόλια. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μείνει στην αφάνεια και να ανασυρθεί από τη λήθη χάρη στον Τζέιμς Τζόις, που όταν το διάβασε αποφάνθηκε θετικά.

Παρά την ελάχιστη σχέση με τη σημερινή δομή των ερωτικών ανατομίας ενός άδοξου έρωτα μπορεί να διαβαστεί ως μια σπουδή στη ζήλια και στην ταλαιπωρία που υφίσταται ένας άνδρας που θέλγεται από μια «λάθος» γυναίκα.

Κεντρικός ήρωας είναι ο αποτυχημένος συγγραφέας Εμίλιο Μπρεντάνι, ένας κλασικός άνδρας της Τεργέστης (γενέθλιος τόπος του Σβέβο) που στα 35 του αισθάνεται γερασμένος συναισθηματικά. Έως τη στιγμή που γνωρίζει την κατά πολύ νεότερή του Αντζολίνα. Μια νεαρή λαϊκής καταγωγής, καταφανώς εκπάγλου καλλονής, αλλά

και ηθικά άσωτη. Ο Εμίλιο είναι πεπεισμένος πως θα καταφέρει να ελέγξει την παρόρμησή του και να μετατρέψει τη θελακτική Αντζολίνα σε παικνιδάκι του. Φευ, συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο.

Τη στιγμή που εκείνος βυθίζεται ολοένα και πιο βαθιά στην παραζάλη του έρωτα και παραδίδεται στη μεθυστική επίδρασή του πάνω του, η ναρκισσευόμενη Αντζολίνα συλλέγει θαυμαστές σαν χάντρες κομπολογιού. Δεν θα αργήσει να ραγίσει το γυαλί ανάμεσά τους και μάλιστα με επώδυνο τρόπο.

Παράλληλα με τη δική του ιστορία, στο «Τέραςμα» αναπτύσσεται

Ο Σβέβο, επηρεασμένος από τη φιλοσοφία του Σοπενχάουερ, δημιουργεί δύο δίπολα διαφορετικών ηρώων.

και ο πλατωνικός έρωτας της αδελφής του Εμίλιο, της Αμάλια, προς τον γυναικωκατακτητή φίλο του, τον γλύπτη Στέφανο Μπάλι. Η Αμάλια είναι μια μοναχική γυναίκα, παρατημένη από τη ζωή. Στην πραγματικότητα ο Σβέβο, επηρεασμένος από τη φιλοσοφία του Σοπενχάουερ, δημιουργεί δύο δίπολα διαφορετικών ηρώων. Από τη μια τα παθητικά αδέρφια Μπρεντάνι κι από την άλλη οι «δρώντες» της ζωής, Αντζολίνα και Μπάλι. Η συνάφεια της παθητικότητας με την

«Ζήλια» του Εντβαντ Μουνκ (78 x 117 εκ., λάδι σε καμβά). Ο ήρωας του Σβέβο είναι πεπεισμένος πως θα καταφέρει να μετατρέψει τη θελακτική Αντζολίνα σε παικνιδάκι του, όμως τελικά συμβαίνει το αντίθετο. Όσο εκείνος βυθίζεται στην παραζάλη του έρωτα, εκείνη συλλέγει θαυμαστές σαν χάντρες κομπολογιού.

έντονη δράση θα έχει ως αποτέλεσμα τη συντριβή των μεν και την κατάρρευση των δε.

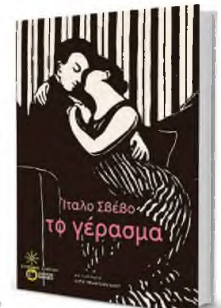
Το μυθιστόρημα διαπνέεται από μια τραγική αίσθηση της ύπαρξης και της αξεπέραστης απόστασης μεταξύ μιας συνείδησης και μιας άλλης. Η αδιαμφισβήτητα μοντέρνα φωνά του Σβέβο αποτυπώνει με λεπτότητα τις ραγδαίες εναλλαγές στη διάθεση και στην πρόθεση του ήρωα, αξιοποιώντας την ειρωνεία (έως και την κωμωδία καταστάσεων) και τις πολλαπλές

οπτικές γωνίες για να αποκαλύψει την αυξανόμενη αγωνία του Εμίλιο, καθώς έρχεται να αναγνωρίσει την ασυμφωνία ανάμεσα στον εαυτό του και στον κόσμο του.

Το αδόκτο τέλος της ασθενικής Αμάλια, σε συνδυασμό με τη φυγή της Αντζολίνα με έναν τραπέζικό υπάλληλο που της υπόσχεται μια ζωή γεμάτη απολαύσεις, αναγκάζει τον Εμίλιο να συνειδητοποιήσει το σταυροδρόμι που έχει φτάσει η ζωή του. Αυτό τον οδηγεί στην απόφαση να παραι-

τηθεί από τα πάντα: αποφασίζει από εκείνη τη στιγμή και μετά να μην κάνει τίποτα. Προτιμάει να παραδέρνει μπροστά του παρελθόν του, καθώς δεν είναι σε θέση να αποδεχθεί το παρόν του ή να σχεδιάσει ένα επαρκές μέλλον.

Όπως ακριβώς συμβαίνει με την Αντα στη «Συνείδηση του Ζήνων», έτσι κι εδώ η Ανζ (το άλλο όνομα που της χαρίζει ο Εμίλιο) είναι μια μυθοπλασία ή η φαντασίωση μιας ναρκισσοειδούς ψυχής. Είναι το διαρκές ψέμα που

Το μυθιστόρημα του Ιταλο Σβέβο είχε μείνει στην αφάνεια. Ανασύρθηκε από τη λήθη χάρη στον Τζέιμς Τζόις.

φτάνει ο πρωταγωνιστής μέσα στο μυαλό του και το οποίο τον οδηγεί σε μια ολέθρια αιταπάτη. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως βρισκόμαστε στο γέρας του αιώνα, με τη λεγόμενη μπελ εποχή να διαμορφώνει ένα κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο επιβιώνουν μόνο οι ισχυροί. Εκ των πραγμάτων ο Εμίλιο, ένας άβουλος και περιδεής άνθρωπος, δεν γίνεται να βρει στον ήλιο μοίρα και να γευτεί έως την τελευταία σταγόνα του έρωτα που τόσο ποθεί, αλλά και τόσο λίγο είναι σε θέση να αντέξει. Τέτοιοι ήρωες είτε καίγονται νωρίς είτε σβήνουν σταδιακά έως το σημείο του πλήρους αποχρωματισμού τους.